نامه به سردبیر

تدریس خُرد

اطهر امید، رویا ملاباشی*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ مرداد ۱۴۰۲ ۲۳ (۲۱): ۱۲۶ تا ۱۲۷

DOI: 10.48305/23.126

آموزش پزشکی همانند آموزش در سایر رشته‌ها، نیازمند استفاده از روش‌ها و فنونی متنوع و نوین برای پرورش و آموزش مدرسان و سایر نیروهای آموزشی است. "تدریس خُرد" (microteaching) تدریس در مقیاس کوچک است و تکنیکی است که در دوره‌های تربیت مدرس به کار می‌رود. در این فن دانشجویان دوره کارورزی تربیت مدرس، در یک محیط شبیه‌سازی شده تدریس می‌کنند تا مهارت‌های آموزشی خود را در یک محیط امن و کوچک تمرین و اصلاح کنند. علاوه بر این، تدریس خرد در آموزش دوره‌های ضمن خدمت مدرسان و یا دوره‌های بازآموزی و توانمندسازی استادان هم استفاده می‌شود. این فن از اواخر دهه ۱۹۵۰ و اوایل دهه ۱۹۶۰ توسط دوایت آلن و همکارانش در دانشگاه استنفورد معرفی شد و توسعه یافت(۱) در دهه ۶۰ میلادی این تکنیک وارد آموزش پزشکی شد و از آن زمان تاکنون هم برای آموزش دانشجویان رشته‌های پزشکی و هم برای دوره‌های توانمندسازی استادان در دانشکده‌های پزشکی استفاده می‌شود(۲).

در این روش یک محیط شبیه‌سازی شده برای کلاس درس حقیقی طراحی می‌شود. حاضران در کلاس، گروهی از همتایان درسطح کارآموزی رشته‌های تربیت مدرس هستند و فردی به‌عنوان ناظر (که اغلب مدیر موسسه آموزشی و یا مدرسی با تجربه است) بر این محیط و فعالیت‌های آن نظارت دارد. از بین گروه همتا کسی به‌عنوان مدرس انتخاب می‌شود و همانند تدریس در محیط واقعی، مطالب آموزشی را درس می دهد. اغلب تدریس در یک بازه‌ی زمانی کوتاه حدود پانزده تا بیست دقیقه اجرا می‌شود؛ هرچند که بسته به زمینه و هدف تدریس می‌تواند از ۵ تا ۱۰ دقیقه هم متفاوت باشد. تعداد افراد شرکت‌کننده در محیط شبیه‌سازی شده نیز بستگی به زمینه و محتوای تدریس دارد(۲) پس از پایان اجرا مدرس از گروه همتا بازخورد دریافت می‌کند و جلسه‌ی آموزشی و مهارت‌های تدریس نقد و بررسی و غلط‌گیری می‌شود. اساس و پایه‌ی این تکنیک بر مهارت‌های یاددهی-یادگیری استوار است که شامل مهارت‌های معارفه، توضیح دادن، مهارت سوال کردن، تنوع محرک، مهارت تقویت، مهارت تصویرسازی و مهارت اتمام کلاس درس است. هر کدام از این مهارت‌ها، ریزمهارت‌هایی را در بر دارد(۳و۴). هدف از این تکنیک تقویت نقاط قوت و اصلاح نقاط ضعف تدریس است. از دیگر موارد آموزشی این فن، ضبط فیلم جلسه‌ی آموزشی و بازنگری آن به‌منظور نقد و بررسی است. معمولا موضوعاتی برای تدریس انتخاب می‌شود که مدرس به آن تسلط کافی داشته باشد.

* **نویسنده مسؤول:** دکتر رویا ملاباشی (کارشناس ارشد)، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. mollabashir@gmail.com
دکتر اطهر امید، (دانشیار)، گروه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. athar.omid@gmail.com
تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۳/۲۹، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۵/۲

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.48305/23.0.126]

نکته‌ی مثبت دیگر که در این فن می‌توان به آن اشاره کرد "مهارت محوری بودن" نسبت به "موضوع محوری بودن" آن است که در نتیجه اشتباه مدرس حین تدریس تأثیر منفی بر فراگیران ندارد.

از نقاط قوت این تکنیک می‌توان به غلط‌گیری و کشف نقاط قوت و ضعف تدریس و تجربه تدریس در محیط امن غیر کلاس درس واقعی و ایجاد آمادگی برای تدریس در کلاس‌های درس واقعی اشاره کرد. در این تکنیک اعتماد به نفس مدرس افزایش پیدا می‌کند و سایر مهارت‌های مهم و اساسی تدریس از جمله مدیریت زمان، مهارت‌های ارتباطی تقویت می‌شود(۱).

باتوجه به این که در محیط شبیه‌سازی شده تنها یک مدرس امکان تجربه‌ی مدرس شدن را دارد و سایر همتایان نقشی در تدریس ندارند؛ مشارکت و درگیری همه‌ی آنها در تدریس نیازمند وقت و امکانات زیادی است که برای سیستم محدودیت‌هایی ایجاد کند و به ناچار عملا یک نفر در تدریس شرکت می‌کند. این مورد یکی از عمده‌ترین چالش‌های تکنیک تدریس خرد است(۱). از دیگر چالش‌های این تکنیک می‌توان به تکنیک محدودیت‌های مرتبط با چیدمان مناسب فضای آموزشی و مشکلات اجرایی و اداری مرتبط اشاره کرد(۲).

با توجه به مزیت‌های این فن، پیشنهاد می‌شود تا در دانشگاه‌های علوم پزشکی از آن استفاده شود و در همین راستا به‌منظور بررسی قابل اجرا بودن این تکنیک، پژوهش‌های تحقیقاتی انجام گیرد.

منابع

1. Bales K. A Short Guide to Microteaching. [cited 2023 Feb 26]. available from: https://www.thoughtco.com/microteaching-4580453
2. Reddy KR. Teaching How to Teach: Microteaching (A Way to Build up Teaching Skills). Journal of Gandaki Medical College-Nepal. 2019; 12(1): 65-71.
3. Micro-Teaching Skills & Its Types; 2021. [cited 2023 Feb 26]. available from: https://harappa.education/harappa-diaries/micro-teaching-skills-its-types/#heading_1
4. Remesh A. Microteaching, an efficient technique for learning effective teaching. J Res Med Sci. 2013; 18(2): 158–163.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.48305/23.0.126]